

kényszerített az amúgy is elszegényedett és ezerféle bajjal küzdő magyarságra. Ez a szellem, féltő, még ma is állandóan fenyegeti elszakított testvéreinket.

Meleg lira és mély emberi megértés árad Rácz József folytatólagos cikkéből, melyet „A legújabb ruszin irodalom”-ról írt és a ruszin költők sok szép verssorával ízesített. Egy érdekes, önmagával viaskodó, sok ellentétet magába záró, a remény és kétkészségbeesés karjai közt vergődő népet ismerünk meg benne, melynek írói elsősorban is a közösség szolgálatában állanak, a nép szociális fájdalmanak s a természet, a hazai tájak, a szülőföld varázsának adnak hangot. Az átokként rájuk nehezedő politikai széthúzás, a gazdasági és kulturális elmaradottság, az örök paraszti tragédiák közepette, a magasabb osztályokat nélkülözve, legtöbbjük valami mély, egyetemes emberszeretethen keres vigasztalást és a hazai rögből, annak egyszerű népéből meríti az erőt, a hitet egy új, jobb világ felépítéséhez. Népünkhöz való viszonyukat az a lelki szakadás jellemzi, mely „a magyarság és a duna-medencei nemzetiségek között, sajnos, még ma is fennáll.” Ennek oka főleg a két nép különböző társadalmi rétegződésében található. Ennek a válaszfalnak kell ledölnie, hogy a „gens fidelissima fiai” ismét higgyenek a magyar társadalm megértésében.

A Kisebbségi Körlevélnek megszokott érdekes rovatain kívül románnyelvű melléklete is van, melyet Puztai-Popovits József írt „Az 1940-es erdélyi román szövetkezeti mozgalom”-ról.

VÁNDOR GYULA

A Bácskai Múzeum megnyitása Zomborban.

November 21-én délben nyitotta meg újra kapuit a művelődni vágyó közönség előtt a hatvan évvel ezelőtt alakult Bácskai Múzeum.

A négy helyiségből álló múzeum első terme a Bácska gazdag néprajzi anyagából összegyűjtött tárgyakat foglalja magában gondos elhelyezésben, mutatva azt, hogy mennyi feladat vár még itt azokra, akik ennek a nagyon vegyes lakosságú területnek néprajzi kincseit számba akarják venni.

Két terem a különböző korok tárgyi emlékeit őrzi. Nem nagy, de rendszeresen gyűjtött, hiteles anyagával keresztmetszetét adja a Bácska egész történetének a magyar középkorig, nem feledkezve meg arról a néhány emlékről sem, amely a terület későbbi művelődéstörténelmi anyagából mutat be egyetmást.

Itt sorakoznak az őskor embeérének kortársaitól ránkmaradt nagyméretű csontok. Csak az ősember emlékei hiányoznak még, de életfeltételei meglévén, nem lesz meglepetés, ha előbb-utóbb ezek is idekerülnek.

A fiatalabb kőkor minden alföldi kultúrája itt sorakozik. A Kőrös-kultúra, a tiszai-kultúra s az a balkáni-kultúra, amely Magyarország déli részén otthonos, itt is képviselve van. De megvan az aeneolitikum emlékei éppenúgy, mint a péceli-kultúráé, amelyekkel le is zárul a terület kőkora, hogy helyet adjon a rézkor két tipikusan alföldi kultúrájának, a bodrogkeresztúri- és zóki-kultúrának.

Egyik szekrényben a bronzkor megyei emlékei sorakoznak, a másikon a régibb-vaskor maradványai, mutatva a kimmérik és szki-

ták itteni megjelenését. De a kelták újabbvaskori hagyatéka is itt van.

Szarmata-jazigok, germánok és avarok gazdag emlékei zárják be a sort a magyar honfoglalás, az Árpád-kor és a magyar középkor tárgyainak sorozata előtt, amelyek hívatva vannak arra, hogy kiegészítsék a történelemnek ama fejezeteit, amelyekről írott emlékek nem tesznek tanúbizonyságot. Ezeknek a figyelembevételétele nélkül nem lehet a Bácska településtörténetéről helyes képet kapni.

Ennek a gyűjteménynek hatvan éves története van, amelyet olyan nevek díszítenek, akikre a megnyitás napján emlékezni kell.

Margalits Ede, Schwerer János, Dudás Gyula, Roediger Lajos, Gubitza Kálmán és Trencsény Károly keze munkája, lelkiismeretes tevékenysége megérdemli a legteljesebb elismerést. Ezek az emberek nem a külső csillogásért, hanem a belső szükségletből halmozták össze ezeket az emlékeket, amelyek tulajdonképpen hatvan esztendő után most kerültek valóban a nagy nyilvánosság elé. Ezért volt ünnepélyes a megnyitás, amelyen nemzetiségi különbség nélkül ott voltak azok, akiket a Bácska földjének múltja érdekel s akiknek szívéhez közel áll a — ma Zombor város gondozásában lévő — gyűjtemény.

Cserta Péter polgármester szavai nyitották meg az ünnepséget. Beszédében a muzeum támogatását helyezte kilátásba s kérte ehhez azok segítségét is, akiknek az ügyek intézésében szavuk lehet.

Varga László, a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelőisége nevében szólalt fel. Ismertette a muzeum történetét, a felszabadulás utáni helyzetet s azt a nagy

áldozatkészséget, amellyel a Főfelügyelőiség a muzeum segítségére sietett, több mint 10.000 pengőt juttatva a muzeum rendbeszedésének költségeire. Vázolta azt a munkát, amelyet a rendezés terén a szegedi Horthy Miklós-Tudományegyetem Régiségtudományi Intézete végzett, amelynek három fiatal tagja: Párducz Mihály, Korek József és Foltiny István járult hozzá a modern rendezéshez, leltározáshoz.

Banner János, a rendezést irányító intézet nevében ismertette az elvégzett munka és a gyűjtemény jelentőségét, rámutatott arra, hogy a megnyitás napjáig csak az alapot teremtették meg, amelyen tovább lehet és kell dolgozni ebben az emlékekben annyira gazdag vármegyében.

Frey Imre a Bácsbodrog vármegyei történelmi társulat megszállás alatti munkáját ismertetve, kiemelte azoknak az érdemeit, akik az alapító magyarsággal együtt küzdöttek a muzeum elvitele ellen s akiknek köszönhető, hogy ma a gyűjtemény újra a magyar közművelődés szolgálatában állhat.

Cserta Péter záró szavai után a közönség megtekintette a kicsi, de európai igényeket is kielégítő gyűjteményt, amelynek életében új élet kezdődik.

B.

Jelenkori francia festőművészek kiállítása Budapesten.

Almásy-Teleki Éva grófnő művészeti intézetében nyílt meg egy kiállítás, melyen az ötven évet meg nem haladott francia festők műveiből mutattak be több mint száz képet. Ez az a generáció amelyet Matisse, Derain, Rouault, Dufy, Braque, Picasso stb. nemzedéke